15. Bezpečnost a ochrana obyvatel

I. Úvod k tématu
II. Sledované jevy ÚAP ČR
15.1. Vojenské újezdy a jejich zájmová území
15.2. Celostátně významné zóny havarijního plánování
III. Závěrečný souhrn
IV. Právní rámec, zákony a vyhlášky
V. Použité zdroje
VI. Použité zkratky
VII. Seznam grafických listů kapitoly 15

15. Bezpečnost a ochrana obyvatel

I. Úvod k tématu

Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra vymezují opatřením obecné povahy území, v nichž jsou v zájmu zajišťování obrany a bezpečnosti státu uplatňovány zvláštní požadavky. V těchto územích vydávají závazná stanoviska pro účely povolení záměru, vyjádření k návrhu zadání územně plánovací dokumentace a stanoviska k návrhu územně plánovací dokumentace nebo její změny, dotýká-li se vymezeného území.

Ministerstvo obrany pro území vojenských újezdů pořizuje a vydává územní plán a regulační plán, pořizuje územně plánovací podklady v podrobnosti a rozsahu nezbytném pro pořizování územních plánů, regulačních plánů, popřípadě pro další územně plánovací činnost Ministerstva obrany. Vkládá data do národního geoportálu územního plánování.

Z důvodu prevence závažných havárií jsou kolem některých rizikových objektů vymezovány zóny havarijního plánování. Tyto zóny se vymezují v okolí jaderných zařízení nebo pracovišť IV. kategorie a stanovuje je Státní úřad pro jadernou bezpečnost (zákon č. 263/2016 Sb.). Dále jsou vymezovány zóny havarijního plánování pro objekty zařazené do skupiny B podle zákona o prevenci závažných havárií (zákon č. 224/2015 Sb.). Tyto zóny stanovují krajské úřady.

II. Sledované jevy ÚAP ČR

15.1. Vojenské újezdy a jejich zájmová území

Vojenské újezdy (viz grafický list 15.1) jsou vymezené části území státu určené k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Újezd tvoří územní správní jednotku.

Od 1. ledna 2016 jsou podle zákona č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů), v České republice čtyři vojenské újezdy o celkové rozloze 83 127 ha.

Do roku 2015 existoval ještě vojenský újezd Brdy.

Státní správu na území vojenských újezdů vykonávají újezdní úřady vojenských újezdů v rozsahu úkolů, které stanoví zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Jedná se především o koordinaci vojenského a hospodářského využívání újezdu se zabezpečením státní správy na celém jeho území. V čele újezdních úřadů je přednosta jmenovaný Ministerstvem obrany.

Působnost újezdních úřadů:

Podle § 33 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, ve znění pozdějších předpisů, újezdní úřad:

- **koordinuje využívání území újezdu k vojenské a hospodářské činnosti** mezi cvičícími jednotkami ozbrojených sil a osobami provozujícími hospodářskou činnost,
- zabezpečuje podmínky pro výcvik ozbrojených sil v polních podmínkách,
- povoluje vstup na území újezdu,
- stanovuje režimová a bezpečnostní opatření na území újezdu, kontroluje a vyžaduje jejich dodržování,
- projednává přestupek na úseku obrany spočívající v úmyslném narušení režimu ochrany a vstupu do vojenského objektu, který je vymezený zvláštním předpisem,
- **pečuje o trvalé označení územních hranic újezdu, odpovídá za vyznačení hranic újezdu v terénu a za vyznačení bezpečnostních a ochranných pásem na území újezdu,**
- **zabezpečuje správu účelových komunikací**,
- stanovuje místní a přechodnou úpravu provozu na účelových komunikacích z moci úřední,
- **stanovuje opatření k zabezpečení čistoty a veřejného pořádku, k požární ochraně, k ochraně přírody a krajiny, k zásobování vodou, k čištění odpadních vod a k jejímu odvádění a**
- **zabezpečuje součinnost a koordinaci s ostatními orgány státní správy, s orgány krajů a obcí.**

Újezd a újezdní úřady se zřizují, mění a ruší zvláštním zákonem.

Hospodářské využití vojenských újezdů je pod správou Vojenských lesů a statků České republiky. Ty zajišťují nejen nezbytnou péči o les a jeho ochranu, ale také vykonávají právo myslivosti a rybářství.

Na území vojenského újezdu se nelze přihlásit k trvalému pobytu.

Tab. 15.1: Přehled vojenských újezdů v ČR, 2025

Vojenský újezd	Kraj	Rok vzniku	Sídlo újezdního úřadu	Katastrální území
Boletice	Jihočeský kraj	1950	**Kájov** (vykonává mimo jiné také funkci stavebního dozoru a matriky)	Arnoštov u Českého Krumlova Boletice Jablonec u Českého Krumlova Ondřejov u Českého Krumlova Polná u Českého Krumlova Třebovice u Českého Krumlova Uhlíkov u Českého Krumlova
Březina	Jihomoravský kraj	1951	**Vyškov** (vykonává mimo jiné také funkci stavebního dozoru a matriky)	Doubrava u Březiny Kotáry Osina Pulkava Stříbrná u Březiny Žbánov
Hradiště	Karlovarský kraj	1953	**Karlovy Vary** (vykonává mimo jiné také funkci stavebního dozoru a matriky)	Bražec u Hradiště, Doupov u Hradiště, Radošov u Hradiště, Tureč u Hradiště Žďár u Hradiště.
Libavá	Olomoucký kraj	1950	**Město Libavá** (vykonává mimo jiné také funkci stavebního dozoru a matriky)	Čermná u Města Libavá Dřemovice u Města Libavá Předměstí u Města Libavá Rudoltovice Varhošť u Města Libavá Velká Střelná

Zdroj: Informace o vojenských újezdech [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky. [cit. 2026-08-17]. Dostupné z URL: <https://acr.mo.gov.cz/scripts/detail.php?id=215>. Upravil: Ústav územního rozvoje, 2026.

Tab. 15.2: Vojenské újezdy v ČR – rozloha a obyvatelstvo, 2025

Vojenský újezd		Kraj	Počet obyvatel	Rozloha (ha)
Boletice		Jihočeský kraj	0	16 544
Březina		Jihomoravský kraj	0	14 962
Hradiště		Karlovarský kraj	0	28 073

Vojenský újezd		Kraj	Počet obyvatel	Rozloha (ha)
Libavá		Olomoucký kraj	0	23 548

Zdroj: Informace o vojenských újezdech [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky. [cit. 2026-08-17]. Dostupné z URL: <https://acr.mo.gov.cz/scripts/detail.php?id=215>. Upravil: Ústav územního rozvoje, 2026.

Natura 2000 a vojenské újezdy

Některé oblasti vojenských újezdů jsou součástí soustavy Natura 2000 (jak ptačích oblastí, tak i evropsky významných lokalit), která slouží k ochraně z evropského pohledu nejcennějších, nejvíce ohrožených, vzácných či endemických druhů živočichů, rostlin a přírodních stanovišť.

Na území vojenských újezdů Boletice, Libavá a Hradiště se nacházejí ptačí oblasti.

Ptačí oblast Boletice vznikla 15. prosince 2004 a zahrnuje celý vojenský újezd s výskytem cca 130 vzácných, ohrožených i jinak významných druhů ptáků.

Kromě ptačí oblasti spadá přibližně třetina území vojenského újezdu Boletice do CHKO Šumava a na území vojenského újezdu se nachází Národní přírodní památka Prameniště Blanice.

Ptačí oblast Doupovských hor byla na území vojenského újezdu Hradiště vyhlášena 8. prosince 2004 a zahrnuje část vojenského újezdu. Vyskytuje se zde cca 140 vzácných, ohrožených i jinak významných druhů ptáků.

Ptačí oblast Libavá vznikla 29. září 2004. Vyskytuje se zde cca 160 ohrožených a chráněných ptačích druhů.

Na území vojenských újezdů se nacházejí také evropsky významné lokality (EVL), které tvoří druhou složku soustavy Natura 2000.

Mezi nejvýznamnější patří evropsky významné lokality Boletice, Hradiště a Doupovské hory. V případě vojenského újezdu Boletice zaujímá evropsky významná lokalita podstatnou část území a chrání řadu přírodních stanovišť i vzácných druhů rostlin a živočichů evropského významu.

Dlouhodobé omezení běžného využívání území přispělo v řadě vojenských újezdů k zachování rozsáhlých přírodně cenných stanovišť, která mají význam nejen v národním, ale i evropském měřítku.

Vojenská letiště

Vojenská letiště představují významné územní prvky z hlediska obrany státu a současně vytvářejí omezení pro využití navazujícího území, zejména prostřednictvím ochranných pásem a bezpečnostních požadavků.

V současnosti slouží pro potřeby Armády České republiky vojenská letiště v Čáslavi a v Náměšti nad Oslavou, která představují základny Vzdušných sil Armády České republiky.

Tato letiště doplňuje vojenské letiště Praha-Kbely, které je základnou dopravního letectva Armády České republiky a zajišťuje přepravní úkoly ve prospěch státu a ozbrojených sil.

Letiště Pardubice slouží pro vojenský i civilní provoz. Probíhá zde výcvik pilotů Vzdušných sil Armády České republiky a letiště je využíváno také jako záložní v případě omezení provozu na jiných vojenských letištích.

15.2. Celostátně významné zóny havarijního plánování

Zóna havarijního plánování je území v okolí objektu, ve kterém jsou uplatňovány požadavky ochrany obyvatelstva, popř. požadavky územního rozvoje z hlediska havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu. Celostátně významné zóny havarijního plánování lze rozdělit do dvou skupin:

- zóny havarijního plánování v okolí jaderných zařízení nebo pracovišť IV. kategorie (zákon č. 263/2016 Sb.),
- ostatní celostátně významné zóny havarijního plánování (zákon č. 224/2015 Sb.).

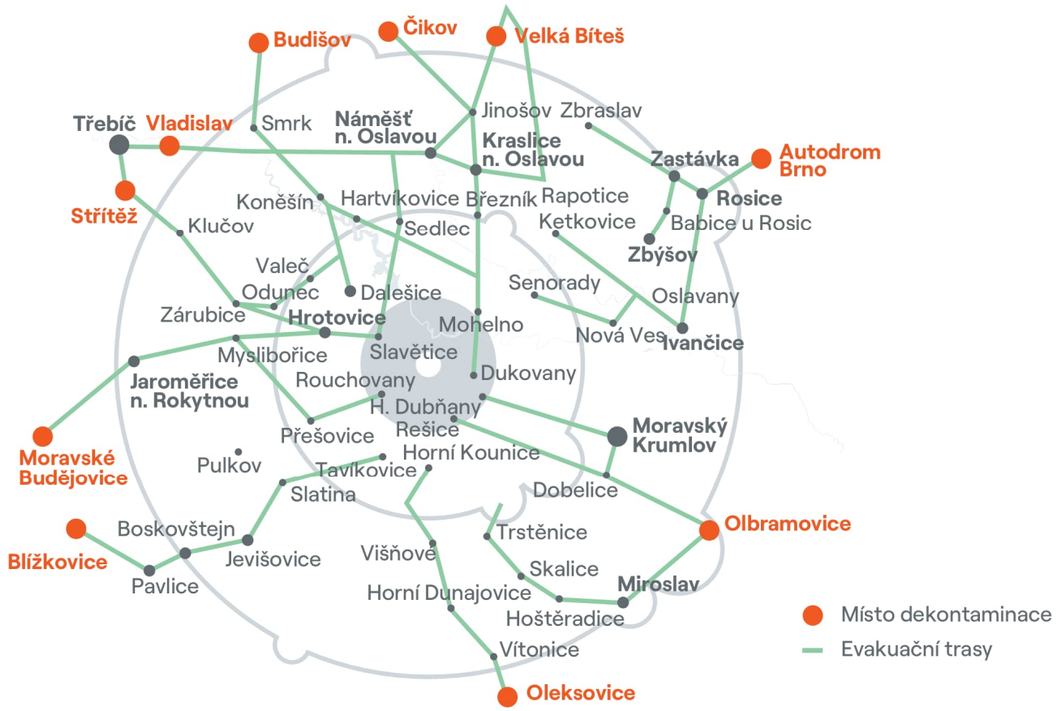
Zóny havarijního plánování jaderných zařízení

Zóna havarijního plánování je oblast v okolí areálu jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie, kde se uplatňují požadavky na přípravu a případnou realizaci opatření na ochranu obyvatelstva. Stanovuje ji Státní úřad pro jadernou bezpečnost. Požadavky na stanovení zóny havarijního plánování obsahuje vyhláška č. 359/2016 Sb., o podrobnostech k zajištění zvládání radiační mimořádné události, ve znění pozdějších předpisů. Zóna havarijního plánování musí být stanovena jako kruhová plocha v okolí areálu jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie (pracoviště s jaderným zařízením nebo pracoviště s úložištěm radioaktivního odpadu, které není jaderným zařízením).

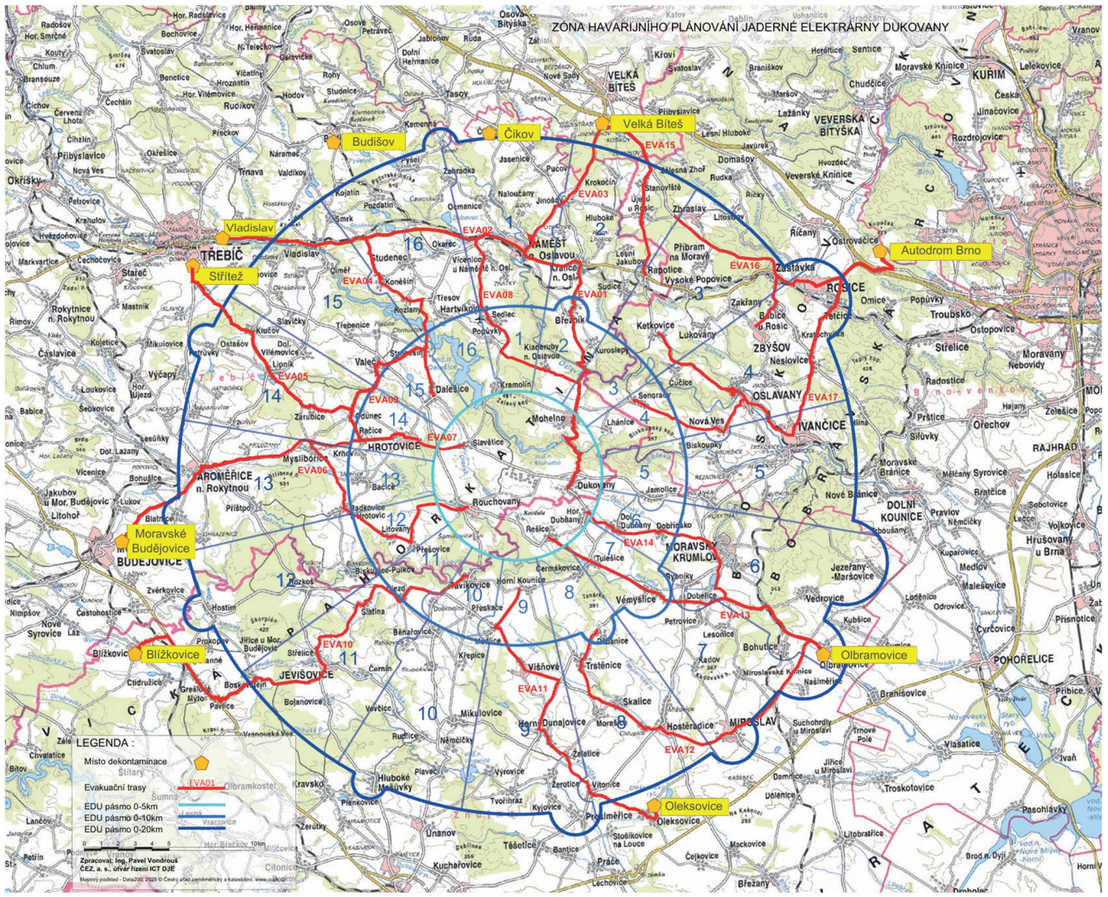
Zóny havarijního plánování Jaderné elektrárny Dukovany a Jaderné elektrárny Temelín byly vymezeny následujícím způsobem:

- **vnitřní část** zóny havarijního plánování (pro zabezpečení opatření k přípravě a provedení evakuace osob) je vymezena kruhem o poloměru 5 km pro Jadernou elektrárnu Temelín a 10 km pro Jadernou elektrárnu Dukovany,
- **vnější část** zóny havarijního plánování (pro opatření k vyrozumění orgánů a organizací a k varování obyvatelstva a pro opatření k ukrytí, jódové profylaxi a regulaci pohybu osob, popř. pro rámcové plánování a přípravu evakuace osob) je vymezena kruhem o poloměru 13 km pro Jadernou elektrárnu Temelín a 20 km pro Jadernou elektrárnu Dukovany.

Obr. 15.1: Schematické znázornění zóny havarijního plánování Jaderné elektrárny Dukovany

Obr. 15.2: Zóna havarijního plánování Jaderné elektrárny Dukovany

Zdroj: Základní informace pro případ radiační havárie JE Dukovany 2026–2027 [online]. Praha: ČEZ, 2025. [cit. 09.10.2026]. Dostupné z URL: <https://www.cez.cz/nextcez/cs/o-cez/vyrobni-zdroje/jaderna-energetika/jaderna-energetika-v-ceske-republice/edu/prirucka-pro-ochranu-obyvatelstva>

Obr. 15.3: Schematické znázornění zóny havarijního plánování Jaderné elektrárny Temelín

Obr. 15.4: Zóna havarijního plánování Jaderné elektrárny Temelín

Zdroj: Základní informace pro případ radiační havárie JE Temelín 2026–2027 [online]. Praha: ČEZ, 2025. [cit. 09.10.2026]. Dostupné z URL: <https://www.cez.cz/nextcez/cs/o-cez/vyrobni-zdroje/jaderna-energetika/jaderna-energetika-v-ceske-republice/ete/prirucka-pro-ochranu-obyvatelstva>

Ostatní celostátně významné zóny havarijního plánování

Zóny havarijního plánování se stanoví také pro objekty zařazené do skupiny B podle zákona o prevenci závažných havárií (zákon č. 224/2015 Sb.). Podklady pro stanovení zóny havarijního plánování zpracuje provozovatel objektu, na základě těchto podkladů stanoví krajský úřad zónu havarijního plánování. V případě, že by zóna zasahovala na území jiného kraje, poskytne dotčený krajský úřad součinnost potřebnou při stanovení zóny havarijního plánování. Zásady pro vymezení zóny havarijního plánování a postup při jejím vymezení stanoví vyhláška č. 226/2015 Sb. V zónách havarijního plánování jsou uplatňovány požadavky havarijního plánování formou havarijního plánu.

III. Závěrečný souhrn

Problémy z hlediska územního plánování

K 1. 1. 2025 se na území ČR nacházely čtyři vojenské újezdy, a to vojenský újezd Boletice, Hradiště, Březina a Libavá. Tato území jsou určena k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil, státní správu v nich vykonává újezdní úřad, který mimo jiné pořizuje územní plán újezdu.

Některé vojenské újezdy nebo jejich části jsou součástí soustavy Natura 2000, která slouží k ochraně z evropského pohledu nejcennějších, nejvíce ohrožených, vzácných či endemických druhů živočichů, rostlin a přírodních stanovišť.

Na území ČR byly vymezeny zóny havarijního plánování Jaderné elektrárny Dukovany a Jaderné elektrárny Temelín. Další zóny havarijního plánování pro vybrané objekty vymezují podle zákona o prevenci závažných havárií krajské úřady.

Náměty z hlediska územního plánování

Z pohledu územního plánování představují zóny havarijního plánování a vojenské újezdy zejména limity využití území. Při zpracování územně plánovací dokumentace i při využití území je nutné respektovat podmínky a omezení v nich stanovené.

Problematika bezpečnosti a ochrany obyvatel zahrnuje vedle zajišťování obrany a bezpečnosti státu také ochranu obyvatelstva, kritické infrastruktury a zvyšování odolnosti území vůči mimořádným událostem.

Územní plánování by mělo vytvářet předpoklady pro minimalizaci rizik přírodních, technologických i antropogenních hrozeb, podporovat ochranu strategických objektů a systémů a přispívat k zajištění funkčnosti území při krizových situacích. Významným tématem je rovněž zvyšování odolnosti sídel a krajiny vůči projevům změny klimatu, zejména vůči povodním, přívalovým srážkám, suchu, vlnám horka a požárům v krajině.

Záměry na provedení změn v území

Vzhledem k povaze problematiky jednotlivých témat této kapitoly, nevyplývají z jejich vyhodnocení konkrétní záměry na provedení změn v území, které by bylo možné přesně definovat a lokalizovat v území. Stanovit lze pouze výše uvedené náměty z hlediska územně plánovací činnosti.

IV. Právní rámec, zákony a vyhlášky

- **Zákon č. 283/2021 Sb.,** stavební zákon – znění od 1. 1. 2026.
  Zákon je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Vyhláška č. 157/2024 Sb.,** o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu – znění od 1. 1. 2026.
  Vyhláška je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Zákon č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů).**
  Zákon je v gesci Ministerstva obrany.
- **Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.**
  Zákon je v gesci Ministerstva obrany.
- **Zákon č. 14/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.**
  Zákon je v gesci Ministerstva životního prostředí.
- **Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů.**
  Zákon je v gesci Ministerstva životního prostředí.
- **Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů.**
  Zákon je v gesci Státního úřadu pro jadernou bezpečnost.
- **Vyhláška č. 226/2015 Sb., o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování a postupu při jejím vymezení a o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu a jeho struktuře, ve znění vyhlášky č. 311/2021 Sb.**
  Vyhláška je v gesci Ministerstva vnitra.

V. Použité zdroje

Strategické a rezortní dokumenty

- **Politika územního rozvoje České republiky** (Úplné znění závazné od 1. 10. 2025)
  Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.

Ostatní

- *Ministerstvo obrany České republiky, Informace o vojenských újezdech [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky. [cit. 2026-08-17]. Dostupné z URL: <https://acr.mo.gov.cz/scripts/detail.php?id=215>.*
- *Český ústav zeměměřičský a katastrální. Dostupné z URL: http://www.cuzk.cz/.*
- *Základní informace pro případ radiační havárie JE Dukovany 2026–2027 [online]. Praha: ČEZ, 2025. [cit. 09.10.2026]. Dostupné z URL: <https://www.cez.cz/nextcez/cs/o-cez/vyrobni-zdroje/jaderna-energetika/jaderna-energetika-v-ceske-republice/edu/prirucka-pro-ochranu-obyvatelstva>.*
- *Základní informace pro případ radiační havárie JE Temelín 2026–2027 [online]. Praha: ČEZ, 2025. [cit. 09.10.2026]. Dostupné z URL: <https://www.cez.cz/nextcez/cs/o-cez/vyrobni-zdroje/jaderna-energetika/jaderna-energetika-v-ceske-republice/ete/prirucka-pro-ochranu-obyvatelstva>.*

VI. Použité zkratky

ČR	Česká republika
CHKO	chráněná krajinná oblast
JE	jaderná elektrárna
PÚR ČR	Politika územního rozvoje České republiky
ÚÚR	Ústav územního rozvoje

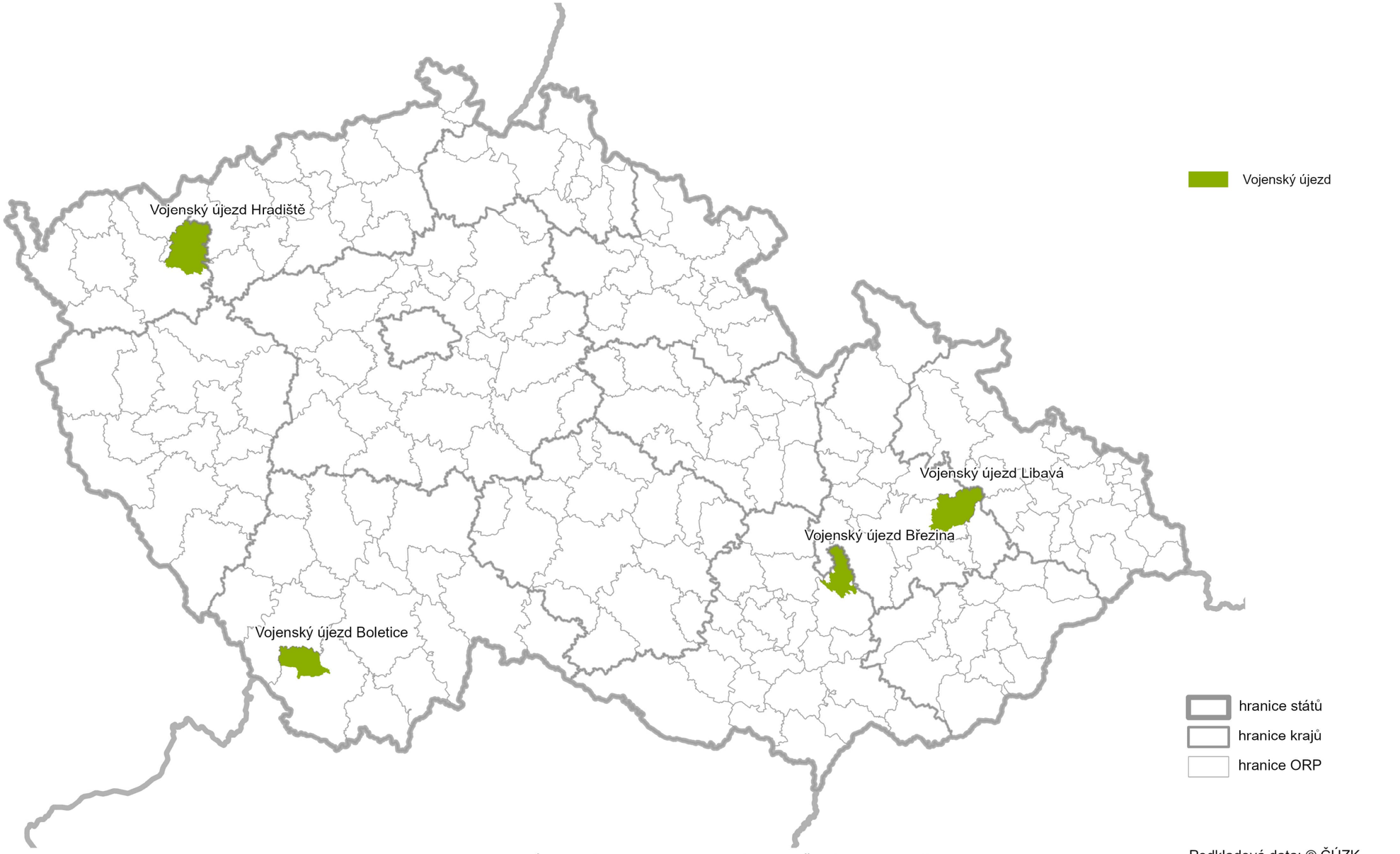
VII. Seznam grafických listů kapitoly 15

- 15.1 Vojenské újezdy
- 15.2 Zóny havarijního plánování jaderných elektráren

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Vojenské újezdy

ÚÚR

Územně analytické podklady České republiky

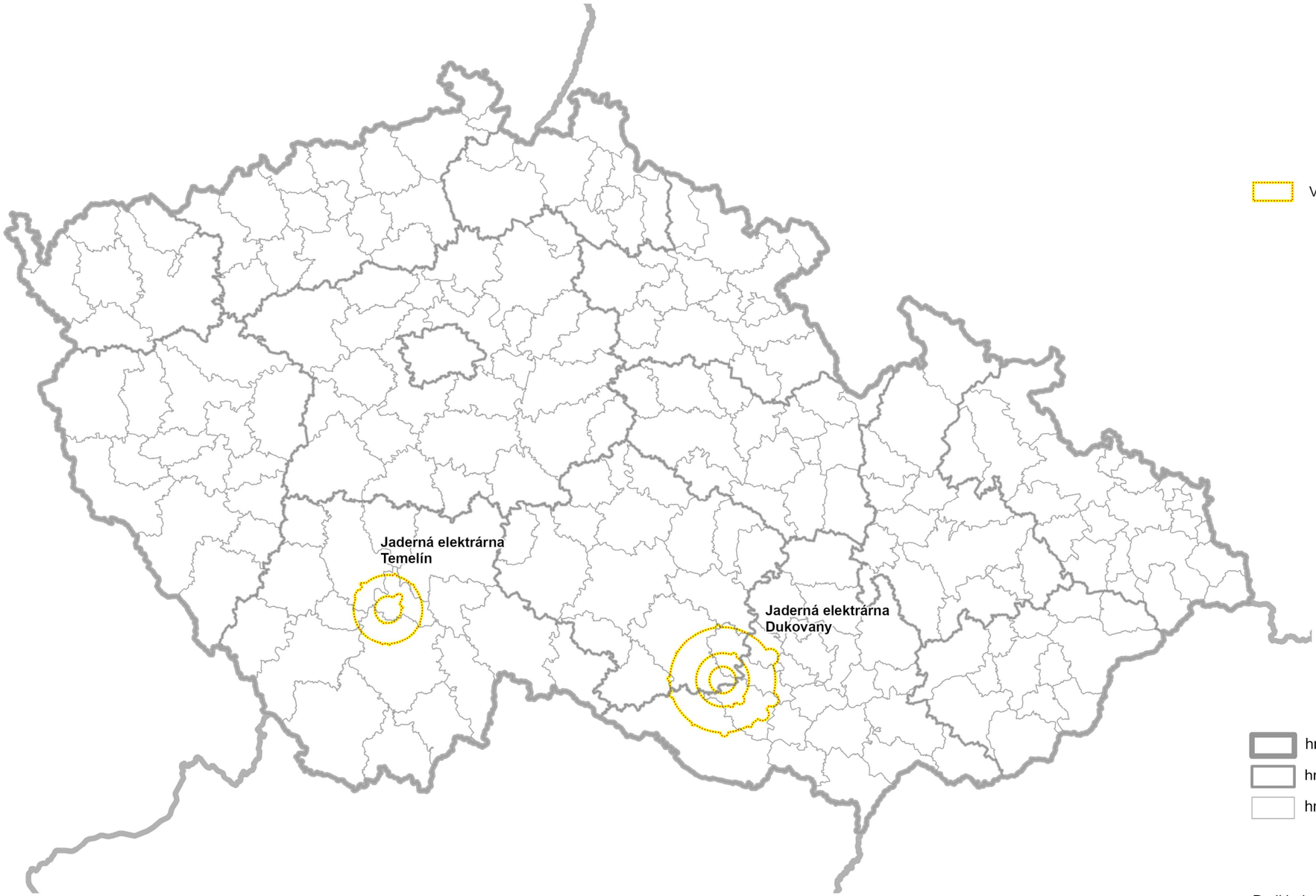
Grafický list č. **15.1**

Podkladová data: © ČÚZK
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2026
Stav: 2025

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Vymezené zóny havarijního plánování jaderných elektráren

ÚÚR

Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. **15.2**

Podkladová data: © ČEZ a.s. (KÚ KV, KÚ JČK)
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2026
Stav: 2024